

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1937 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1936 vid dess tjugonde sammanträde fattade beslut.

Genom en den 30 januari 1937 till riksdagen avlämnad proposition, nr 56, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående de i nämnda protokoll omförmälda, av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1936 vid dess tjugonde sammanträde fattade besluten.

De ifrågavarande besluten utgöras av förslag till tre konventioner samt två rekommendationer, nämligen konvention angående reglering av vissa särskilda system för rekrytering av arbetare, rekommendation angående fortskridande avskaffande av rekrytering, konventioner angående förkortning av arbetstiden vid offentliga arbeten och angående semester samt rekommendation angående semester.

Beträffande lydelsen av nu omförmälda konventionsförslag och rekommendationer får utskottet hänvisa till de såsom bilaga (*Bilaga A*) vid propositionen fogade översättningarna till svenska språket av originaltexterna till konferensens beslut.

Den internationella arbetsorganisationens tjugonde sammanträde hölls i Genève under tiden 4—24 juni 1936. Antalet representerade stater utgjorde 51, av vilka 32 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetsgivar- och arbetarsidorna. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation. I fråga om verkställighet av de å sammanträdet fattade besluten åligger det, såsom i propositionen omförmäles, varje medlem av arbetsorganisationen att inom ett år eller vid förhinder på grund av exceptionella förhållanden senast inom 18 månader från avslutandet av sammanträdet underställa därvid antagna rekommendationer och konventionsförslag den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden respektive frågor höra, för deras omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder. Därest en rekommendation ej leder till någon lagstiftningsåtgärd eller annat åtgörande för dess genomförande eller om ett

konventionsförslag icke vinner vederbörande myndighets eller myndigheters bifall, skall respektive medlem av organisationen icke vara underkastad någon vidare förpliktelse med hänsyn därtill.

Intill 1937 års början hava förevarande konventionsförslag icke ratificerats av någon stat.

1. Förslaget till konvention (nr 50) angående reglering av vissa särskilda system för rekrytering av arbetare.

I propositionen lämnas å sid. 3—4 redogörelse för den förberedande behandling, som konventionsförslaget undergått, samt för innehållet i detsamma, till vilken redogörelse utskottet anhåller att få hänvisa. — Konventionsförslaget antogs vid arbetskonferensens sammanträde med samtliga avgivna röster.

Över det slutligen antagna konventionsförslaget har utlåtande den 14 november 1936 avgivits av *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet*, som därvid hänvisat till att förslagets bestämmelser saknade tillämplighet i Sverige och att någon åtgärd för omsättning av bestämmelserna i svensk lagstiftning sålunda ej behövde övervägas. I frågan huruvida förevarande konvention borde biträdas av Sverige anförde delegationen, att beträffande den år 1930 antagna konventionen angående tvångs- eller obligatoriskt arbete föredragande departementschefen i den proposition, varmed konventionen underställdes riksdagen, uttalat, att densamma borde ratificeras för vårt lands del, sedan något eller några av de större kolonialländerna gjort det, till vilken uppfattning riksdagen anslutit sig, varefter konventionen ratificerats den 22 december 1931. Härvid hade som skäl anförts, att det med hänsyn till vårt lands ställning såsom medlem av internationella arbetsorganisationen vore önskvärt och lämpligt, att ratifikation av konventionen komme till stånd såsom ett uttryck för landets principiella inställning till den föreliggande rättsfrågan. Delegationen funne, att en dylik motivering visserligen kunde synas försvarbar, men att det måste anses riktigare och värdigare att avhålla sig från ratifikation i fall, då denna åtgärd uppenbarligen måste te sig som en tom gest utan praktisk innebörd.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anført:

Medlemsstaterna i den internationella arbetsorganisationen böra enligt min mening såvitt möjligt stödja det internationella socialpolitiska samarbetet genom anslutning till de av internationella arbetskonferensen antagna konventionerna. Sålunda bör i princip anslutning ske, även då åtgärden ur andra synpunkter framstår såsom obehövlig, såsom i fall när redan bestående lagstiftning i Sverige helt uppfyller konventionernas bestämmelser. Då emellertid nu ifrågasvarande konventions bestämmelser sakna tillämplighet på svenska förhållanden, anser jag lika med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, att ratifikation icke bör ske.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att förevarande konventionsförslag icke bör ratificeras.

2. Rekommendationen (nr 46) angående fortskridande avskaffande av rekrytering.

Rekommendationen, som vid den slutliga voteringen antogs med alla avgivna röster, avser att komplettera här ovan behandlade konventionsförslag och innebär en hemställan till medlemsstaterna att vidtaga åtgärder till påskyndande av det fortskridande avskaffandet av rekryteringen (i konventionens mening) av arbetare och av utvecklingen av frivilligt utbud av arbetskraft.

Departementschefen har i propositionen anfört:

Oavsett om konventionen angående reglering av vissa särskilda system för rekrytering av arbetare ratificeras för Sveriges del eller ej, kunna, såsom delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anfört, inga åtgärder från svensk sida vara påkallade med anledning av rekommendationen.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att inga åtgärder från svensk sida äro påkallade med anledning av förevarande rekommendation.

Utskottet.

3. Förslaget till konvention (nr 51) angående förkortning av arbetstiden vid offentliga arbeten.

I proposition nr 15 till 1936 års riksdag förordades ratifikation av ett då föreliggande förslag till principkonvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan. På hemställan av andra lagutskottet (utlåtande nr 19) uttalade emellertid riksdagen, att riksdagen för sin del ansåge, att ratifikation av konventionsförslaget icke borde äga rum.

Nu föreliggande konvention ingår i den serie av specialkonventioner för olika industrier, vilka inom ramen av nyssnämnda principkonvention skola i detalj giva bestämmelser om arbetstidens förkortning inom särskilda industrier under hänsynstagande till de speciella förhållandena på respektive arbetsområden. I ingressen till konventionsförslaget hänvisas även till nämnda principkonvention och den däri angivna grundsatsen om fyrtio timmars arbetsvecka med upprätthållande av arbetarnas levnadsstandard. Förslaget äger tillämpning å personer, som direkt sysselsättas med hus-, väg- eller vattenbyggnadsarbeten, vilka finansieras eller subventioneras av regeringen.

I propositionen har (sid. 5—10) lämnats redogörelse för den förberedande behandling, som nu ifrågavarande konventionsförslag undergått, för gällande bestämmelser i hithörande svensk lagstiftning samt för innehållet i förslaget och det utlåtande, som delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet däröver avgivit. Härutinnan anhåller utskottet att få hänvisa till propositionen. — Konventionsförslaget antogs vid arbetskonferensens sammanträde med 79 röster mot 38. De svenska regeringsdelegaterna nedlade sina röster. Det svenska arbetarombudet röstade för, arbetsgivarombudet mot konventionens antagande.

Departementschefen har i propositionen anfört:

Det nuvarande läget på den svenska arbetsmarknaden är sådant, att för närvarande en förkortning av arbetstiden icke låter sig motiveras ur arbetslöshetspolitisk synpunkt och detta oavsett vilken principiell ståndpunkt man intager till frågan om arbetstidsförkortning som arbetslöshetspolitiskt medel. Även om en allmän förkortning av arbetstiden kan framstå som ett i och för sig eftersträfvansvärt socialt mål — vars förverkligande utan sänkning av den allmänna levnadsstandarden den produktivitetsbefrämjande tekniska utvecklingen successivt bör kunna möjliggöra — synes det mig i närvarande tid mest angeläget, att strävandena på denna punkt i första hand inriktas på en effektiv reglering av arbetstiden för de arbetstagargrupper i samhället, som ännu äro i detta hänseende eftersatta. — Vad angår speciellt frågan om arbetstidsförkortning vid hus-, väg- och vattenbyggnadsarbeten, som finansieras eller subventioneras av staten, torde denna fråga åtminstone i vårt land icke kunna behandlas skild från frågan om arbetstiden inom byggnads- och anläggningsarbeten överhuvud. En dylik särskillnad skulle ställa de genom statsmedel understödda eller finansierade arbetena i en ur kostnadssynpunkt ogynnsam ställning jämfört med andra liknande arbeten, vilket skulle väsentligen ändra förutsättningarna för stora delar av den statliga verksamheten, bland annat på bostadspolitikens område.

Med hänsyn härtill anser jag mig icke för närvarande kunna förorda ratifikation av konventionen.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att föreliggande konventionsförslag icke för närvarande bör ratificeras.

4. Förslaget till konvention (nr 52) angående semester.

Konventionsförslaget angående semester avser att ge allmänna föreskrifter om semesterns minimivarakthet, villkor för semesterrättens inträdande, semesterns kontinuitet, grunderna för beräkning av lön under semester och dylikt, under det att vissa mera detaljerade eller mera krävande regler för semestersystemets tillämpning placerats i den rekommendation angående semester, som behandlas i det följande.

Beträffande den förberedande behandling, som konventionsförslaget genomgått, förslagets bestämmelser samt gällande svensk lagstiftning i fråga om de spörsmål, förslaget behandlar, har redogörelse lämnats å sid. 11—14 i propositionen, vartill utskottet anhåller att få hänvisa. Konventionsförslaget antogs vid arbetskonferensens sammanträde med 99 röster mot 15. De svenska rege- ringsombuden och det svenska arbetarombudet röstade för förslaget, arbetsgivarombudet mot detsamma.

Över konventionsförslaget har utlåtande avgivits av *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* den 14 november 1936. Delegationen har härvid hänvisat till att Kungl. Maj:t den 5 juni 1936 bemyndigat chefen för socialdepartementet att utse högst sex sakkunniga att inom departementet biträda med utredning rörande frågan om en laglig reglering av arbetares och andra löneanställdas rätt till semester och att departementschefen den 10 i samma månad tillkallat sakkunniga för samma utredning. Med hänsyn härtill har det synts delegationen, som om ifrågavarande konferensbeslut för när-

varande icke kunde föranleda annan åtgärd än att detsamma överlämnades till nämnda sakkunniga för att tagas under övervägande vid fullgörandet av de sakkunnigas uppdrag.

Departementschefen har i propositionen anfört:

Då frågan om laglig reglering av semesterförmånen för närvarande är under utredning, torde beslut rörande ratifikation av konventionen angående semester böra anstå i avvaktan på nyssnämnda sakkunnigas förslag och de åtgärder, som därav må föranledas.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att ratifikation av konventionsförslaget nu ej bör äga rum.

Utskottet.

5. Rekommendationen (nr 47) angående semester.

Såsom i det föregående framhållits, innehåller rekommendationen angående semester vissa mera preciserade föreskrifter om semestersystemet, vilka ansetts icke lämpligen böra inskrivas i konventionen. Rekommendationen kan sägas uppställa vissa önskemål, som i den nationella lagstiftningen borde i görligaste mån förverkligas, angående den närmare bestämningen av villkoren för semesterrättens förvärvande, semesterns kontinuitet, semesterns förlängning i förhållande till tjänstetiden, beräkningen av ersättning under semestern samt speciella semesterförmåner för minderåriga arbetare.

Beträffande innehållet i rekommendationen utöver vad ovan angivits har redogörelse lämnats å sid. 15—16 i propositionen, vartill utskottet anhåller att få hänvisa.

Rörande denna rekommendation har *departementschefen* anfört:

De synpunkter, som innehållas i rekommendationen angående semester, synas mig beaktansvärda. Då emellertid frågan om laglig reglering av semesterförmånen är under utredning, torde för närvarande inga särskilda åtgärder med anledning av rekommendationen kunna ifrågakomma.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att inga särskilda åtgärder med anledning av rekommendationen för närvarande torde kunna ifrågakomma.

Utskottet.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen för sin del ansluter sig till föredragande departementschefens i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet uttalade uppfattning,

1) att förslaget till konvention (nr 50) angående reglering av vissa särskilda system för rekrytering av arbetare icke bör ratificeras;

2) att inga åtgärder från svensk sida äro påkallade med anledning av rekommendationen (nr 46) angående fortskridande avskaffande av rekrytering;

3) att förslaget till konvention (nr 51) angående förkortning av arbetstiden vid offentliga arbeten icke för närvarande bör ratificeras;

4) att förslaget till konvention (nr 52) angående semester icke för närvarande bör ratificeras; samt

5) att några särskilda åtgärder med anledning av rekommendationen (nr 47) angående semester icke för närvarande kunna ifrågakomma.

Stockholm den 23 februari 1937.

På andra lagutskottets vägnar:

SIGFRID HANSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sigfrid Hansson, Hagman, Norman, Wistrand, Knut Petersson, Sten, Ekströmer* och *Holstenson**);

från andra kammaren: herrar *Hage**), *Olovson, Pettersson* i Hällbacken, *Johanson* i Hallagården, *Molander* och *Thorell* samt fröken *Hesselgren* och fröken *Andersson*.

*) Ej närvarande vid justeringen.
